

N:o 179.

Af Herr L. J. Hierta: Angående upphäfvande af vissa §§ i Giftermålsbalken, som angå och stå i sammanhang med mannens målsmanskap för hustrun.

Vid tvänne af de riksdagar undertecknad bevisat, har jag väckt förslag om förändring af det stadgande i 9:de kapitlet Giftermålsbalken, som föreskrifver, att »sedan man och kvinna sammanvigde äro, då är han hennes rätte målsman och eger »söka och svara för henne». Jag har dervid sökt fästa lagstiftningens uppmärksamhet på de menliga följder, som vid många tillfällen uppstå af mannens oinskränkta rätt att disponera om den egendom hustrun medfört i boet, och att emot hennes vilja kunna frantaga henne hvad hon genom särskild flit i något eget, under äktenskapstiden idkadt näringsfång eller arbete kan hafva förvärfvat. En af samtidens utmärktaste tänkare, Stuart Mill, har i en nyligen utgifven skrift på ett träffande sätt karakteriserat enahanda förhållande inom England, der kvinnan likväl genom förord kan få sin rätt till egendom bättre vårdad än hos oss, då han yttrar, att mannen till sin hustru kan säga med lagens tillhjälp: *Allt det som är ditt, det är mitt, men hvad som är mitt, det är icke ditt.*

Bevisen på de beklagansvärda förhållanden, hvartill denna kvinnans, i visst hänseende, rättslösa ställning kan leda inom de mera bemedlade klasserna eller der hustrun medför förmögenhet i äktenskapet, och exemplen på huru mannen af oförstånd och bristande förmåga att hushålla eller af lättsinne inom få år förstört densamma, äro så talrika att något tvifvel derom icke kan sättas i fråga. Mindre uppmärksammade torde vara de ännu talrikare exemplen på de sociala och moraliska följderna inom de mindre bemedlade klasserna af samma lagbud. En ibland dessa, som förtjenar beaktas, visar sig deruti, att de flesta unga kvinnor, åtminstone i städerna, hvilka försörja sig genom industriellt arbete, äfvensom bland de inom familjerna tjemande, om de fästat sitt hjerta vid en man, med hvilken de knutit en förtrolig bekantskap, likväl, enligt hvad man hör af deras egen utsago, icke vilja gifta sig med den såkallade fästmannen, af fruktan att, om sådant sker, han skall kunna taga ifrån henne hvad hon förtjenat, och detta omdöme beledsagas ofta med åberopande af hjert-

slitande exempel på huru en eller annan af deras bekanta på sådant sätt råkat i ekonomiskt och moraliskt elände, utan kraft eller tillfälle att kunna rädda sig derutur genom skiljsmessa.

Den lag, som kan medföra och ofta visar så svåra följder, har tillförene kunnat ega en förklaringsgrund i den ogifta kvinnans omyndighetstillstånd under hela lifstiden. Men sedan rättvisare åsichter medfört erkännandet äfven af hennes myndighet vid en viss ålder, framstår så mycket hjertare orättvisan af det nya omyndighetstillstånd, som genom giftermålet beröfvar henne all rättighet att förfoga öfver eller bevara sin egendom och ställer henne helt och hållet under en annans godtycke, hvars skaplynne och vanor hon intill ögonblicket af äktenskapets ingående ofta, och kanske i de flesta fall, ännu ganska litet lärt att känna till grunden, eller under kärlekens inflytelse, som enligt ordspråket är blind, icke varit nog kallblodig att närmare efterforska.

Det missförhållande, hvori den gifta kvinnan sålunda befinner sig, i följd af lagen om mannens målsmanskap för henne, har ock visserligen på den sednare tiden börjat mera allmänt erkännas, men de förslag, som jag tillåtit mig framställa till dess afhjelpande genom ändring i denna lag, hafva hittills icke vunnit framgång. Vid det ena tillfället har Lag-Utskottet, utan att ogilla syftemålet, funnit upphäfvandet af föreskriften om målsmanskapet möta formela svårigheter uti nödvändigheten att i sammanhang dermed ändra eller upphäfva åtskilliga andra lagrum rörande morgongåfva, giftorätt, förhållandet till borgenärer och huru vid gäld förfaras skall med boet, med mera. Vid det andra tillfället har motionen icke ens blifvit behandlad i Lag-Utskottet före riksdagens slut.

I min öfvertygelse är frågan emellertid af en alltför ingripande art i det dagliga lifvets förhållanden, både i ekonomiskt och sedligt hänseende, för att icke böra så snart som möjligt återupptagas. Vid närmare begrundande och i samråd med andra i lagfarenheten mera praktiserande män, har det ock synts visa sig, att den enklaste utvägen till målets vinnande är den bästa, nemligen att låta det ömsesidiga förhållandet inom äktenskapet, i hvad beträffar de särskilda makarnas rättighet till förvaltning af den egendom de medfört i boet, bero endast af det fria aftalet dem emellan. Vådliga följder häraf skola icke blifva att befara, der kärlek och förtroende finnas, och måhända skall ett sådant förtroende och i synnerhet en ömsesidig grannlagenhet vida mer underhållas af en ömsesidig likhet inför lagen. Det torde knappt behöfva tilläggas, att upphörandet af mannens lagliga målsmanskap för hustrun icke kommer att hindra, att ett sådant, frivilligt, i de flesta fall med hennes samtycke, kommer att ega rum, då detta i allmänhet föreskrifves af de gemensamma intressen som äktenskapet medför.

På dessa grunder, och då genom upphäfvandet af 9 kap. 1 § Giftermålsbalken, i hvad det rör målsmanskapet, å ena sidan förords afslutande före äktenskapet synas mindre nödvändiga, samt, å den andra, ej heller lagens stadgande om morgongåfvas utfästade å mannens sida för hustrun synes rättvist, föreslår jag:

- 1:o) att hela 9:de kapitlet Giftermåls-balken måtte upphävas med undantag af föreskriften derom, att hustrun skall följa mannens stånd och vilkor, hvilket i enlighet dermed torde af Utskottet sammanfattas;
- 2:o) att jemväl 8:de kapitlet i samma balk, angående äktenskapsförord, må, såsom derefter öfverflödigt, upphävas, samt likaledes
- 3:o) att 1:sta, 4:de och 6:te §§ af 11:te kapitlet Giftermåls-balken, såsom efter den förestående förändringen af 9:de kapitlet öfverflödiga, måtte upphävas.

Slutligen, och för den händelse, att Lag-Utskottet skulle, såsom jag vågar hoppas, gilla principen i denna motion, men ännu finna dess tillstyrkande möta formela svårigheter, dem jag ej kan inse, men hvilka Utskottet då förmodligen kommer att anföra, anhåller jag,

att Utskottet måtte föreslå Riksdagen att hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och för nästa Riksdag framlägga ett fullständigt förslag i detta ämne, till vinnande af den rättvisa som nu saknas och som är högt påkallad i ett af de viktigaste förhållanden i lifvet.

L. J. Hierta.

N:o 180.

Af Herr L. J. Hierta: Om upphäfvande af tidningsutgifvares skyldighet att förse tidning med bevillningsstämpel m. m.

Vid 1823 års riksdag beslöts att befria tidningar från dem dittills åliggande porto för befordran med posterna. Någon ersättning för denna förmån borde tidningarne naturligtvis lemna. Den bestämdes att utgå under formen af en stämpelskatt, hvilken numera utgör, i mån af hvarje tidnings format, från $\frac{2}{10}$ öre till $\frac{7}{10}$ eller ännu högre belopp för hvar exemplar. Uppbörden häraf kostar Riksgäldskontoret, som har bestyret dermed, omkring *fyra* procent, hvilket uppenbarligen är öfverdrifvet, men icke torde kunna bringas ned, så länge hvarje blad skall stämpas. Der-